

Zpráva o činnosti gestora v CEN/TC 154 SC 3 za rok 2023

Gestor CEN/TC 154 SC 3: Ing. Petr Svoboda, PRAGOPROJEKT, a.s.

1. Uskutečněná zasedání CEN/TC 154 a CEN/TC 154 SC 3 a výsledky jednání

V průběhu roku 2023 komise TC 154/ SC 3 nevybízela velkou aktivitu, dokumenty jako podklad pro jednání v roce 2024 byly zaslány teprve koncem listopadu 2023. Velká pozornost ale byla věnována problematice kameniva v nové normě pro stavbu asfaltových vozovek ČSN 73 6121 Stavba vozovek – Hutněné asfaltové vrstvy – provádění a kontrola shody.

Na jednání komise CEN/TC 154 v říjnu 2022 bylo učiněno rozhodnutí spustit CIB (projednání v rámci SC) pro vytvoření PWI (pracovní položky) pro tyto normy (se stejnými čísly), jakmile budou odstraněny původní. Je to proto, že druhý ENQ nebyl předložen během tří let (plus devět měsíců).

Toto rozhodnutí se týká všech následujících položek:

00154197 prEN 17555-1 Aggregates for construction works - Part 1: Characteristics

00154196 prEN 13383-1 Armourstone - Part 1: Characteristics

00154205 prEN 13450-1 Aggregates for railway ballast - Part 1: Characteristics

00154195 prEN 13055 Lightweight aggregates for construction works – Characteristics

00154199 prEN 17555-2 Aggregates for construction works - Part 2: Complementary information

00154198 prEN 13383-2 Armourstone - Part 2: Complementary information and test methods

00154204 prEN 13450-2 Aggregates for railway ballast - Part 2: Complementary information

Bohužel CIB byl zahájen až koncem roku 2023. Hodně práce bylo ale učiněno v rámci CEN/TC 154 TG 13. V roce 2022 TC 154 doufala ve zveřejnění nové harmonizované normy pro kamenivo a pověřila WG 13 přípravou ustanovení týkajících se nebezpečných látek pro novou normu. Od té doby bylo TC 154 sděleno, že nemohou publikovat EN před CPR Acquis a nová hEN byla pozastavena (viz výše)

WG 13 udělala určitý pokrok a uspořádala schůzku s Manfredem Fuchsem, aby prodiskutovali možné přístupy k vykazování hodnot pro RDS. Pan Fuchs byl nápomocný, ale neučinil žádné doporučení. WG 13 také provedla důkladný průzkum členských států a jejich národních předpisů týkajících se RDS. Podklady byly zaslány i za Českou republiku. WG 13 pracuje také na PCR pro kamenivo, které se skládá ze 2 částí, jedné pro konečné použití kameniva a jedné pro meziprodukty, jako je kamenivo pro asfaltové směsi.

Acquis TC 154 se pravděpodobně uskuteční v roce 2025 (možná bude zahájen již koncem roku 2024), proto je nutná příprava a je nutné vypracovat návrh hodnocení pro nebezpečné látky pro všechny harmonizované dokumenty. Oba dokumenty (články pro hodnocení nebezpečných látek pro nový návrh harmonizované normy a PCR pro kamenivo) měly být připravené před podzimním jednáním CEN/TC 154. CEN/TC 154 připravila detailní úkoly pro subkomise.

CEN/TC 154 sleduje pracovní komise CEN/TC 350 a 351, pravidelně je připravována zpráva o činnosti těchto komisí.

CEN/TC 351 by měla zaslat prohlášení Evropské komisi, aby byla ujistěna, že budou uplatňovány horizontální metody vyvinuté v CEN/TC 351 pro zohlednění nebezpečných látek v procesu Acquis.

To platí pro:

- EN 16637 - řada pro výluhy,
- EN 16516 pro emise a
- EN 17195, EN 17201, EN 17331 a EN 17332 pro analýzu eluátů.

Všechny 3 části EN 16637 byly schváleny pro Formal vote, který proběhl od 4.5. do 29. června 2023.

Dne 22. 11. 2023 pak convenor CEN/TC 154 Jonathan Simm publikoval v rámci informačního systému situační zprávu týkající se činnosti CEN/TC 154 Kamenivo.

Ve zprávě popsal historický vývoj tvorby první i druhé generace norem. Práce začaly již v roce 1991, Mandát pak byl publikován v roce 1998, normy byly vydány v roce 2002 a Corrigendum 1 vydáno v roce 2004. V roce 2007 pak započala tvorba 2. generace norem, v roce 2013 byly normy vydány a hned počátkem roku 2014 zrušeny. Stále tak není k dispozici 2. generace norem.

Následně byly stanoveny 2 cesty, jak odblokovat proces, aby byly splněny všechny podmínky pro citaci harmonizovaných norem v OJEU.

Cesta 1 znamenala revizi odpovědi na Mandát a vytvoření tzv. Delegovaného aktu. Od roku 2016 do roku 2022 bylo zpracováno mnoho návrhů dokumentů, návrhů norem, cesta 2 pak znamenala nový „Standardisation request“. Teprve v roce 2022 byla opuštěna cesta 1 a bylo vše připraveno pro CPR Acquis proces. Kamenivo je v pořadí na desátém místě. Proces by tak měl být započat nejdříve ve 4. čtvrtletí 2024, měl by trvat 15 měsíců. Citaci norem tak lze očekávat mezi roky 2027 a 2030. Je potřeba dodržet mandát M125 a vyřešit především problematiku hodnocení nebezpečných látek a také problematiku ASR pro kamenivo do betonu.

2. Proces CPR Acquis

Souběžně s posouzením dopadů CPR a přípravou nového návrhu CPR, zahájila Komise dialog se zeměmi EU s cílem naplánovat a organizovat budoucí práci na přizpůsobení Acquis (tj. harmonizovaných norem, evropských dokumentů pro posuzování a právních aktů Evropské komise). Přizpůsobení Acquis je nezbytné v každém případě a bez ohledu na konečnou podobu, kterou může revize CPR mít.

Důvodem k tomuto procesu je to, že stávající harmonizované technické specifikace jsou většinou neúplné, neboť vycházejí z CPD a neřeší specifika CPR a do značné míry nepokrývají ani většinu základních požadavků stanovených v Příloze 1. V důsledku toho se na některé skupiny výrobků, které by mohly mít prospěch z harmonizace, nevztahuje vůbec a jiné, které jsou pokryty neúplně.

Původní proces tvorby harmonizovaných technických specifikací podle směrnice CPD a jejich pokračování podle nařízení CPR postrádá soudržnost. Hodnocení CPR rovněž uvádí, že současný proces vývoje harmonizovaných technických specifikací je nedostatečný. Ve srovnání s CPD, kde bylo vydáno velké množství mandátů, rozhodnutí Komise, pokynů nebo interpretačních dokumentů k základním požadavkům, které pak tvořily základ pro vznik harmonizovaných technických specifikací, existuje pro CPR jen zlomek takových dokumentů. Většina podpůrných dokumentů k CPD sice stále zůstává v platnosti, pokud není v základním rozporu s CPR, avšak neproběhlo jejich další přizpůsobení k nařízení CPR.

Účelem je zajistit soulad acquis s revidovaným nebo stávajícím CPR. Ne všechny acquis o společných ustanoveních lze revidovat současně. Proto byly před revizí technických specifikací stanoveny priority a kritéria pro posuzování skupin výrobků. Z toho důvodu vyzývá EK zúčastněné strany, aby se do tohoto procesu zapojily.

CRP Acquis je překlenovací řešení a CEN je jeho součástí. Je to pokus o řešení problému se zastaralými mandáty pro hEN.

Hlavním cílem je zajistit vysokou kvalitu obsahu budoucích harmonizovaných technických specifikací bez ohledu na to, zda budou přijaty ještě podle stávajícího nařízení CPR, nebo už podle nového CPR.

3. Uskutečněná zasedání souvisící TNK 147 a národních aplikačních týmů

16. 5. 2023 – zasedání týmu pro kamenivo Sdružení pro výstavbu silnic v Praze

26. 4 .2023 - zasedání týmu pro asfaltové technologie za horka Sdružení pro výstavbu silnic ve Valeči

19. 10. 2023 – zasedání týmu pro asfaltové technologie za horka Sdružení pro výstavbu silnic v Mnišku pod Brdy

4. Stanovení parametrů v navazujících specifikacích

V roce 2023 byla dokončena revize normy ČSN 73 6121 Stavba vozovek - Hutněné asfaltové vrstvy, v přílohách zabývajících se jednotlivými asfaltovými směsmi bylo nutné řešit rovněž požadavky na kamenivo. Situace v revizi harmonizovaných evropských norem na asfaltové směsi je obdobná jako u kameniva.

Velkou pozornost bylo nutné věnovat používání frakcí kameniva. Z hlediska efektivity výroby by bylo vhodné, aby byla ve směsích využívána více frakce 8/16 než úzká frakce 8/11, zvláště v situaci, kdy se s neustále se zvyšující potřebou kameniva zhoršuje dostupnost kameniva v kamenolomech. Otvírky nových dobývacích prostor jsou stále složitější.

Tabulka s požadavky na kamenivo do obrusných vrstev pro směsi typu AC je uvedena níže. Nejdůležitější změny nastaly především u tolerance zrnitosti, která neplatí pro úzké frakce 2/4 a 2/5, upustilo se od hodnocení trvanlivosti síranem hořečnatým, není požadována kategorie PSV 56 pro vyšší klasifikace hodnocení protismykových vlastností, protože vyšší klasifikace není nikde technicky popsána a hodnota PSV 50 je pro obrusné vrstvy v našich podmínkách optimální. Nejsou definovány požadavky na kamenivo pro směsi 11 S a 16 S, protože byly tyto směsi zrušeny. Viz tabulka níže:

Obrusné vrstvy ¹⁾					
Článek normy, tabulka	Typ		+	bez označení	CH
	Označení směsi ACO		11 +, 16 +	8, 11, 16	8 CH
Požadavky na drobné kamenivo a směs kameniva					
4.1.3, tabulka 2	Zrnitost DK ($D \leq 2$) G_F		G_F 85		
4.1.3, tabulka 2	Zrnitost SK ($D \leq 5$ a $d = 0$) G_A		G_A 85		
4.1.3.2, tabulka 4	Tolerance zrnitosti DK a SK ($D \leq 8$) G_{TC}		G_{TC} 10		
4.1.4, tabulka 5	Obsah jemných částic f	těžené	f_3	f_{10}	
		drcené	$f_{10}^{(2)}$	f_{16}	
		drcené	$f_{10} (0/4, 0/5, 0/8)^b, f_{16} (0/2)$		
4.1.5, tabulka 6	Kvalita jemných částic ³⁾ MB_F		MB_F 10		
Požadavky na hrubé kamenivo					
4.1.3, tabulka 2	Zrnitost HK ($D > 2$) G_C		G_C 90/15 (85/15) ⁴⁾		G_C 85/15
4.1.3.1, tabulka 3	Tolerance zrnitosti G (neplatí pro zrnitosti 2/4, 2/5)		$G_{25/15}$		$G_{20/15}$
4.1.4, tabulka 5	Obsah jemných částic f		f_2		
4.1.6, tabulka 8	Tvarový index SI pro horní mez změní	$D < 11,2$	SI_{30}	SI_{35}	SI_{50}
		$D \geq 11,2$	SI_{25}	SI_{30}	–
4.2.2, tabulka 11	Odolnost proti drcení L (zkouší se na frakci 10/14 nebo 8/11)		LA_{25}		LA_{30}
4.2.3, tabulka 13	Ohladitelnost PSV		$PSV_{50}^{(5)}$		PSV deklarovaná 48

4.2.9.1, tabulka 17	Nasákavost ⁶⁾ WA₂₄	WA₂₄₁	WA₂₄₂
4.2.9.2, tabulka 19	Odolnost proti zmrazování a rozmrazování F	F₂	F₄
4.2.12, tabulka 21	Odolnost proti rozpadavosti čediče ⁸⁾ SB	SB_{LA} ≤ 8	
<p>HK – hrubé kamenivo, DK – drobné kamenivo, SK – směs kameniva (např. 0/4), HDK – hrubé drcené kamenivo, DDK – drobné drcené kamenivo, DTK – drobné těžené kamenivo, SDK – směs drceného kameniva, STK – směs těženého kameniva</p> <p>1) Přílnavost pojiva ke kamenivu se stanoví podle ČSN 73 6161 a musí být pro vozovky s TDZ S, I, II dobrá, u ostatních TDZ musí být minimálně vyhovující.</p> <p>2) U kameniva vápencového nebo dolomitického původu je přípustná hodnota f_{16} též u frakce 0/4</p> <p>3) Při obsahu jemných částic větším než 3 % hmotnosti v DDK a/nebo ve SDK se jejich kvalita ověří metodou podle 4.1.5 ČSN EN 13043:2004.</p> <p>4) Požadavky na zrnitost uvedené v závorce platí pro frakci 8/11 a 11/16.</p> <p>5) ⁶⁾ Pokud nasákavost kameniva podle kapitol 7 a 8 ČSN EN 1097-6:2014 je menší než 1 % hmotnosti pro asfaltové směsi s označením a „+“ nebo 2 % pro směsi bez označení, lze kamenivo považovat za mrazuvzdorné a není nutné stanovovat odolnost proti zmrazování a rozmrazování. V opačném případě se provede zkouška odolnosti proti zmrazování a rozmrazování podle ČSN EN 1367-1.</p> <p>8) Pokud jsou zjištěny známky výskytu rozpadavosti čediče, stanovuje se ztráta hmotnosti a odolnost proti drcení podle ČSN EN 1367-3 a ČSN EN 1097-2.</p>			

5. Předpoklad prací v roce 2024

V momentální situaci je opět velice obtížné stanovit konkrétní program činnosti na rok 2024. Na počátek roku 2024 je svoláno jednání, kde by mělo být řešeno, kolik norem na kamenivo podle konečného použití nebo druhu výrobku bude finálně řešeno (navrženo je rozdělení normy EN 17555-1 na normy na požadavky na kamenivo a na filery), příprava na proces CPR Acquis, pozice týkající se problematiky ASR, která nebyla jednotně na evropské úrovni dosud řešena a nechávala se na národních zvyklostech a status prací na RDS a PCR.

Stále jsou tak platné výrobní normy na kamenivo schválené již v roce 2005. Požadavky na kamenivo jsou nyní součástí navazujících specifikací. V případě asfaltových směsí se jedná především o normu ČSN 73 6121, která byla v roce 2023 revidována a vydána s platností od 1. 4.

V Praze dne 10. 12. 2023

Ing. Petr Svoboda
PRAGOPROJEKT, a.s.